

ЛЕКЦІЙНО-СЕМІНАРСЬКА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНОЇ КІНЕТИКИ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Черкас Л.О. (м. Полтава, Україна)

Теоретичні основи запровадження лекційно-семінарської системи в навчальний процес загальноосвітніх шкіл сформульовано у працях П.Ерднієва, О.Єгорова, А.Новікова та ін. ця система віднайшла відображення і в методиці навчання хімії (Н.Буринська, Л.Величко, М.Гузик, О.Зайцев та ін.). Дотепер спірним залишається питання доцільності запровадження даної системи навчання саме в загальноосвітній школі, оскільки лекційна форма вивчення матеріалу вважається неефективною для формування компетентності учнів.

Навчити учня у школі всьому, що знадобиться в житті неможливо, але можливо й необхідно навчити його самостійно добувати знання, навчити вмінню застосовувати їх на практиці, працювати з джерелами наукової інформації. Відомо, що знання повинні постійно поновлюватися, що необхідно сформувати в учнів уміння і потребу вчитися, але в реальному навчальному процесі вчителю досить складно впливати на мотиваційну сферу учня з тим, щоб спонукати його до постійного самовдосконалення. Багаторічні дослідження вчених та вчителів-практиків, дають змогу стверджувати, що для того, щоб підвищити ефективність сучасного уроку необхідно, перш за все, збільшити частку самостійної роботи учнів. Не секрет, що на повідомлення-пояснення учням нового матеріалу, на усне опитування, витрачається досить багато часу. В результаті мало часу залишається на самостійну роботу, значна частина якої переноситься на домашні завдання учням. Інший, досить важливий момент підвищення ефективності навчального заняття – розширення тематичного діапазону кожного уроку. Не завжди виправданим є дроблення теми і вивчення її за окремими частинами. Досвід сучасних вчителів засвідчує, що у старшій школі виправдоує себе проведення уроків за лекційно-семінарською системою навчання, коли навчальний матеріал вивчається в єдності всіх його компонентів і повторюється декілька разів на різних рівнях. Разом з тим запровадження лекційно-семінарської системи у профільних класах досить часто спирається на аналогічну систему, що впроваджена у вузах. Це значно знижує потенціал даної системи, оскільки вона не адаптована до вікових та індивідуальних особливостей учня. Тож виникає необхідність розробки такої структури лекційно-семінарської системи, яка б суттєво підвищувала ефективність навчального процесу, з одного боку, а з іншого, була максимально наближена до освітніх запитів учня. Лекції — це організований у доступну форму систематизований виклад навчального матеріалу, будь-якого питання, теми, розділу, предмета, сутності тієї чи іншої проблеми. Лекції у школі розглядаються і як метод, і як форма навчання. Це логічно стрункий, системний і послідовний виклад передбаченого програмою наукового питання, побудований на діалектико-матеріалістичній основі.

Оцінивши всі особливості роботи вчителя хімії, нами було розроблено кілька уроків на тему «Швидкість хімічної реакції» для учнів 9 класу спеціалізованої школи з поглибленим вивчення математики. При цьому було враховано всі аспекти методики навчання таких дітей, а найбільша увага була сконцентрована на застосуванні лекційно-семінарської системи навчання як одного з найефективніших шляхів підвищення якості навчання з хімії. Дані уроки включали в себе всі необхідні теоретичні та практичні роботи з теми «Швидкість хімічної реакції», після яких була проведена контрольна робота, в якій і була оцінена експериментальна перевірка ефективності лекційно-семінарської системи навчання учнів цього та паралельного класу, в якому не був застосований метод навчання.

Для перевірки даної роботи на практиці у школі №1, мною було викладено матеріал на тему «Швидкість хімічної реакції» для двох 9 класів, при цьому в одному з них була застосована лекційно-семінарська система, а в іншому

традиційно проведений урок. Саме після проведення контрольної роботи можна визначити, на скільки ефективною виявилася наша методика.

Аналізуючи проведений педагогічний експеримент, можна зробити висновок: лекційно-семінарська система, як один з методів навчання дає змогу створити оптимальні умови під час формування знань про швидкість хімічної реакції, підвищити їх засвоєння, оскільки в даному випадку проявляється висока ефективність організації ат можливість вчителя коригувати процес навчання хімії.

МУЗЕЙ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ

Чмир М.О. (м. Полтава, Україна)

Музей – осередок освіти і виховання, який сприяє формуванню любові до прекрасного, забезпеченню духовної єдності поколінь і призначений для вивчення, збереження та популяризації художньої спадщини великого митця. [4]

Музей (від грец. Museion – будинок муз) – установа, що займається збиранням, зберіганням, вивченням, реставрацією і експонуванням свідоцтв розвитку природи і матеріалізованих цінностей культури, що відображають різні області творчої діяльності людини.[1]

Музей сьогодні – це історично сформований інститут, побудований на принципі діалогу розділених у часі і просторі культур. Культурна сфера сучасного музею, як зазначають вчені Є. Мастениця, М. Нагорський,

Л. Шляхтіна, – це живий, насичений високою силою інформаційної і емоційної взаємодії простір. Транслюючи накопичений людством духовний досвід, музей визнає право кожної епохи на особисте бачення світу, діалог із сучасною культурою, виступаючи засобом адаптації людини в культурній сфері як місця духовного збагачення, що стимулює моральний і естетичний розвиток особистості. [5]

Музей не повинен являти собою зібрання матеріалів, мертву виставку фотографій і документів. Це жива, дійова сила.[2]

В сучасних умовах роль музею досить виросла. Багато в чому це пов'язано з тим, що напрямки роботи музеїв досить широкі, а це в свою чергу дозволяє активно включати його в цілісний освітній і виховний процес. На сьогоднішній день проблема духовного виховання школярів є однією з найбільш важливих і актуальних в сучасній школі. Проблема модернізації духовно-морального виховання в системі освіти пов'язана з вивченням, збереженням накопичених кращих традицій у вихованні підростаючого покоління, оновлення його змісту, проектування нових технологій.

Психолог М. Коваль вважає, що "знання, отримані в музеї, це не просто розширення світогляду, а засвоєння понять, явищ, вплив на формування переконань. Особливість музейного сприйняття полягає в тому, що засвоєння понять поєднується з процесом розвитку зворотних зв'язків між музейним предметом і відвідувачем: чим глибше і повніше пізнається музейний предмет (отже і подія, яка за ним стоїть), тим більше виникає зацікавленість в його глибокому пізнанні..." При цьому музейний предмет виступає носієм соціокультурної та природничонаукової інформації, засобом засвоєння й усвідомлення історико-культурної спадщини.

Використання освітньо-виховного потенціалу музею у підготовці і проведенні уроку-конференції, уроку-подорожі, уроку-вікторини, уроку-„круглого столу” тощо сприяє творчій активності учня, вмінно-самостійно мислити, формуванню пізнавальної сфери, мотивації до навчання, самовиховання, самоосві-